

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Африканські літературні студії

вибіркова

Мова навчання **українська**

Розробник: кандидатка філологічних наук, асистентка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури **Юлія Вікторівна Ісапчук**

Профайл викладача <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2855>

Контактний тел. 38072584887

E-mail: y.isapchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6969>

Консультації за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вибіркова дисципліна *“Африканські літературні студії”* спрямована на усвідомлення своєрідності африканського типу художньої свідомості; наочно демонструє особливості творчої манери та стилю, естетичних та світоглядних позицій авторів та авторок зазначеного літературного регіону в аспекті (пост)колоніальних та мультикультурних студій. Крім того, курс передбачає знайомство з історією, культурою, музикою та кіно африканського континенту.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета викладання дисципліни полягає у поглибленому знайомстві студентів/ок зі специфікою культурно-історичного та соціально-політичного контексту країн Африки, у формуванні культурної самосвідомості народів цього материка, у виявленні особливостей естетичного і духовного впливу європейської культури на формування власної словесності, в акцентуванні поєднання фольклорно-міфологічного й епічного начал в одне естетичне ціле, в детальному вивченні творчості провідних митців Північної та Тропічної Африки.

3. Завдання

Відповідно до поставленої мети впливають конкретні завдання зазначеного навчального курсу:

- засвоєння історико-теоретичного матеріалу про літературу африканського континенту в умовах їх пришвидшеного розвитку;
- набуття навичок компетентного аналізу художніх текстів зазначеного літературного регіону;
- здатності до розуміння естетичного та духовного впливу західної цивілізації на африканські літератури у дотуку до колоніалізму, постколоніалізму і неокolonіалізму;
- уміння порівнювати поетологічні, наративні та жанрові особливості конкретних національних літератур Африки зі світовою літературною традицією;
- подолання упередження до культури інших етносів та рас у глобалізованому світі;
- деколонізування власної свідомості в сучасних умовах;

4. Пререквізити. Всесвітня історія, історія літератури, філософія, культурологія, основи аналізу художнього тексту.

5. Результати навчання

знати: особливості становлення та розвитку літератури основних країн Африки; поезику творчості африканських авторів/ок, що пропонуються до опрацювання;

уміти: застосовувати різні методологічні підходи при аналізі різножанрових художніх творів; виділяти й досліджувати всі складники змісту та форми, зокрема визначати компоненти сюжету та композиції; сформулювати власну точку зору щодо специфіки сучасного літературного процесу африканського континенту в контексті новітніх тенденцій світової літературознавчої думки; критично мислити та бути толерантним.

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті

Згідно з «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)», у випадку, коли студент/ка пройшов/-ла курс неформальної освіти (тренінги; семінари / вебінари, освітні й практичні курси, літні / зимові школи, в тому числі он-лайн), тематика якого збігається з темою (темами) курсу «Історія зарубіжної літератури», і має відповідний сертифікат, він/вона може представити результати засвоєних знань у вигляді презентації-доповіді. У разі успішної демонстрації, що доводить поглиблення і розширення теми / тем курсу, студент/ка може отримати від 1 до 4 балів, які будуть додані до оцінки модульного контролю.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1,2,3,4	2,4,6,8	3	90	30	30			30		залік
Заочна	1,2,3,4	2,4,6,8	3	90	8	8			74		залік

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1.												
	Літературний процес в країнах Тропічної Африки: автохтонна писемність та британський колоніалізм												
<i>Тема 1.</i> Національні витоки сучасних африканських літератур.	4	2	1			1	6	0,5	0,5			5	
<i>Тема 2.</i> Література Ефіопії	3	1	1			1	6	0,5	0,5			5	
<i>Тема 3.</i> Література Нігерії	10	4	3			3	8	1	1			6	
<i>Тема 4.</i> Література Кенії	6	2	2			2	6	0,5	0,5			5	
<i>Тема 5.</i> Література Танзанії	6	2	2			2	6	0,5	0,5			5	
Разом за ЗМ1	29	11	9			9	32	3	3			26	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2.												
	Мультикультурна література африканського континенту: франкофонія і лузофонія, арабомовна та англomовна традиції												
<i>Тема 6.</i> Література Сенегалу	6	2	2			2	7	1	1			5	
<i>Тема 7.</i> Франкофонна література Камеруну та Конго	6	2	2			2	6	0,5	0,5			5	
<i>Тема 8.</i> Лузофонна література Африки	3	1	1			1	6	0,5	0,5			5	
<i>Тема 9.</i> Література Магрибу (Алжир, Марокко, Туніс)	8	3	2			3	6	0,5	0,5			5	
<i>Тема 10.</i> Новоарабська література Єгипту	6	2	2			2	6	0,5	0,5			5	
<i>Тема 11.</i> Мовне різноманіття літератур Південної Африки (Зімбабве, ПАР)	9	3	3			3	7	1	1			5	

Разом за ЗМ 2	38	13	12			13	38	4	4			30
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 3. Африканська література в контексті інших мистецтв: взаємодія та сприйняття.											
<i>Тема 12.</i> Африканське кіномистецтво (екранізація)	8	2	3			3	7	0,5	0,5			6
<i>Тема 13.</i> Африканська музика та поезія	7	2	3			2	6,5	0,25	0,25			6
<i>Тема 14.</i> Культура Африки як подолання колоніального / стереотипного мислення	8	2	3			3	6,5	0,25	0,25			6
Разом за ЗМ 3	23	6	9			8	20	1	1			18
Усього годин	90	30	30			30	90	8	8			74
Форма підсумкового контролю	Залік											

5.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	„Народний театр” в Тропічній Африці.
2	Література Ефіопії: погляд ззовні (есеї на вибір).
3	Афрополітизм. „Покоління Африка” та нігерійська література. Роман <i>Ч. Ачебе</i> „Втрачений спокій” в аспекті колоніалізму. Сучасний нігерійський роман: <i>Ч.Н. Адічі</i> „Половина жовтого сонця” або <i>Ч. Обіоми</i> „Рибалки”.
4	<i>Н. В. Тхіонго</i> як класик кенійської англійської літератури: роман „Пшеничне зерно”.
5	Танзанійська проза. Роман дорослішання <i>А. Гурна</i> „Пам’ять про відбуття”: ідентичність, незалежність та імміграція.
6	Африканська франкофонія: Сенегал. Поезія <i>Л. Сенгора</i> в аспекті негритуду та версе.
7	Франкофонна конголезька й камерунська література у дотуку до неокolonіалізму: <i>М. Беті</i> „Пам’ятай Рубена”, <i>А. Лопеса</i> „Мсьє депутат” або „Новий романс”, <i>М. Лоба</i> „Бантуська трійця” (1 на вибір).
8	Португаломовна проза в контексті „анімістичного реалізму” або „постмодерного націоналізму”: роман <i>М. Коуту</i> „Терра сомнамбула”.
9	Мала проза жіночої франкофонної літератури Алжиру: постколоніальний та мультикультурний аспект новелістики <i>Л. Себбар</i> („Село пращурів”, „Жасмін”).
10	<i>Н. Махфуз</i> як провідний романіст Єгипту середини ХХ – поч. ХХІ ст.: „Пансіонат «Мірамар»”.
11	Література Зімбабве: <i>К. Аліфіренка</i> , <i>М. Ганда</i> , <i>Л. Велч</i> „Я завжди писатиму у відповідь” в аспекті мотиваційної літератури (для підлітків).
12	Роман <i>Дж.М. Кутзее</i> „Безчестя” в контексті постапартеїду.
13	Екранізація прози <i>С. Усмана</i> або інтермедіальний підхід до вивчення літератури Африки: „Чорношкіра з...” або „Поштовий переказ”.
14	„Каїса-дра: росте, де хоче” або поезія по-африканськи: лузофонна острівна (жанр морни), нігерійська англійська, сучасна арабомовна поезія Магрибу; марокканський та український хіп-хоп, новітня єгипетська лірика.
15	Імагологічні, порівняльні та мультикультурні вектори вивчення літератури Африки: різні досвіди колоніалізму та українське сприйняття.

5.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Переглянути TED-виступ зімбабвійця <i>Сакі Мафундіква</i> „Винахідливість та краса давніх африканських алфавітів”: https://www.ted.com/talks/saki_mafundikwa_ingenuity_and_elegance_in_ancient_african_alphabets?language=uk .
2	Знайти інформацію про літературу Еритреї (<i>Девід Ісаак, Еммануель Асрат</i>).
3	Підготувати презентацію про африканські літературні премії, фестивалі та онлайн-платформи.
4	Переглянути TED-виступи <i>Ч.Н. Адічі</i> „Небезпека окремо взятої історії” (https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story?language=uk) або „Ми всі маємо бути фемініст(к)ами” (https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_we_should_all_be_feminists?language=uk)
5	Ознайомитися з оповіданням класика суахілімовної танзанійської літератури <i>А. Шафі Адама</i> „Далеко від домівки” : https://www.asymptotejournal.com/fiction/far-from-home/ .
6	Ознайомитися з романом сучасного сенегальського автора <i>М. М. Сарра</i> „Найпотемніший спогад людський”.
7	Підготувати інформацію про англосовну літературу Камеруну (<i>Мбелла-Сонне Діпоко</i>).
8	Підготувати порівняльний чек-лист про португаломовних африканських авторів сучасності <i>Ж.Е. Агуалузу</i> та <i>М. Коуту</i> .
9	Ознайомитися з романом сучасного алжирського автора <i>Я. Хадра</i> „Те, що день винен ночі”.
10	Підготувати огляд про арабомовний роман Алжиру.
11	Презентувати єгипетську романістика ХХІ ст. (<i>Абдуль Рашид Махмуді, Ахмад аль-Кармалаві</i> та ін.).
12	Опрацювати автобіографію <i>Н. Мандели</i> „Довгий шлях до свободи”.
13	Переглянути відеозапис про апартеїд у контексті творчості <i>Н. Гордімер</i> : https://www.youtube.com/watch?v=MbZt8EXd50k&list=PLyj7CrzWz8N6IpvXKRS3pquD8q9do21pe&index=2 .
14	Підготувати презентацію про екранізацію ключових текстів африканської літератури.
15	Ознайомитися із сучасною нігерійською поезією на основі антології „Каїсе-Дра росте, де хоче” та лінком: https://www.youtube.com/channel/UCWCtLHNХСТwOetP98sApVMg .

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Індивідуальні відповіді та групове обговорення, частково-пошуковий або евристичний метод. Дослідницький метод, репродуктивний метод. Методи усного викладу знань і активізації пізнавальної діяльності (розповідь, пояснення). Методи перевірки і оцінки знань, умінь та навичок.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Під час навчання проводиться усний поточний контроль та перевірка самостійної роботи у вигляді письмових робіт. Форма підсумкового контролю – залік.

Засоби оцінювання

- усне опитування на практичних;
- перевірка презентацій, есе, рефератів;

Загальна кількість балів, яку студент/ка може отримати у процесі вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент/ка набирає за поточні види контролю і 40 балів під час підсумкового виду контролю (заліку).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання, визначеним у робочій програмі навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

8.1. Базова

1. Ісапчук Ю.В. Література африканського континенту : навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 192 с.
2. Логвінов І.І. Парадіастола „власного” та „чужого” у магрибській франкомовній літературі. *Studia methodologica*. Тернопіль, 2014. Вип. 37. С. 130–134.
3. Рибалкін С. Арабська поезія Магрибу ХХ-ХХІ ст. : монографія. Київ : КНЛУ, 2018. 210 с.
4. Сатиго І. Леопольд Седар Сенгор: творець нового типу мовлення : монографія; вступне слово О. Червінської. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. 376 с.
5. Штанюк О.М. Творчість Чинуа Ачебе: постколоніальна ідея художнього самовизначення у форматі іншомовності : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04, Дніпропетровськ, 2013. 20 с.

8.2. Допоміжна

1. Величко М.П. Література Єгипту початку ХХ ст. у контексті зародження сучасної арабської літератури. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2015. Вип. 27. С. 67–78.
2. Вронська О. Образ громадянської війни в романі Міа Коуту „Терра сомнамбула”. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 2. С. 93–103.
3. Голубішко І.Ю., Лаврова А.О. Англomовна поезія Нігерії про громадянську війну 1967–1970 років. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: „Філологія”*. Вип. 54. Одеса : Вид. дім „Гельветика”, 2022. С. 136–139.
4. Капусцінський Р. Гебан; пер. з пол. Олесь Герасима. Чернівці : Книги–ХХІ, 2019. 368 с.
5. Кеба О.В. Роман Дж. М. Кутсі „Володар Петербурга” як фікційна біографія. *Питання літературознавства*. 2017. Вип. 96. С. 71–93. <https://doi.org/10.31861/pytlit2017.96.071>.
6. Кобчінська О. Літературна франкофонія як транскультурний дискурс: філософський та імагологічний виміри. *Сучасні літературознавчі студії*. Київ. 2015. № 12. С. 270–279.
7. Коло: літературний журнал; гол. ред. І. Осадчук. Вип. 16. 2015. 120 с.
8. Мельник Ю. Розвиток публіцистичної думки в країнах субсахаріальної Африки. *Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика*. 2018. Вип. 44. С. 131–139. <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2018.44.9359>.
9. Пшенична М.С. „Роман про митця” у творчості Дж.М. Кутзеє (на матеріалі романів „Фо”, „Митець Петербурга”, „Елізабет Костелло”) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04. Миколаїв, 2018. 20 с.
10. Стороха Б. Кордон чужого і колоніальна дифузія. *Наукові праці. Філологія. Літературознавство*. 2019. Т. 301. Вип. 289. С. 144–148.
11. Фесенко В.І. Новітня французька література: навч. посібник. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2015. С. 232–240.
12. Хоміцька О. Алжирський арабомовний роман: етапи становлення та еволюції. *Східний світ*. 2013. №4. С. 139–143.
13. Чернишова С. Індустрія та расовізація краси у романі Чімаманди Нгозі Едічі „Американа”. *Питання літературознавства*. 2022. Вип. 106. С. 130–143. <https://doi.org/10.31861/pytlit2022.106.130>.
14. Штанюк О.М. Культура Ігбо як етнічне джерело літературної творчості Ч. Ачебе. *Питання літературознавства*. 2018. Вип. 97. С. 134–146. <https://doi.org/10.31861/pytlit2018.97.134>.

9. Інформаційні ресурси

1. <https://archive.chytomo.com/interview/oksana-kucenko-bagatokulturnist-u-mezhax-odniyeyi-kraini-afriki-vrazhaye>.
2. <https://archive.chytomo.com/news/nobelivske-safari-afrikoyu>.

3. <https://archive.chytomo.com/uncategorized/golovna-brama-do-afriki>.
4. <https://blogs.lse.ac.uk/africaatlse/2019/07/12/rage-okot-pbitek-colonial-perspectives/#:~:text=Okot%20read%20anthropology>
5. https://chytomo.com/koly-iedynyj-zlochyn-vidvaha-pysmennyky-ta-zhurnalisty-politv-iazni-erytrei/?fbclid=IwAR2yU2i5yflV_pnedYTdxUWmoPAj-bHoBm767s8NcRIJ1ThpvJQkdt9qrXg
6. <https://edoc.hu-berlin.de/bitstream/handle/18452/2289/Veit-Wild.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
7. https://fediienko.blogspot.com/p/blog-page_19.html.
8. <https://hromadske.ua/posts/bizhenci-vidchaj-i-nostalgiya-hto-takij-abdulrazak-gurna-i-za-sho-vin-otrimav-nobelivsku-premiyu-z-literaturi>.
9. <https://journals.openedition.org/eces/2097>.
10. <https://telegra.ph/A-shcho-tam-v-Afric%D1%96-Znajomstvo-z-afrikanskoyu-suchasnoyu-1%D1%96teraturoyu-06-16>.
11. <https://tyzhden.ua/u-poshukakh-nenapysanoi-knyhy/>.
12. <https://www.dsnews.ua/ukr/society/hto-otrimav-literaturnu-nobelivku-abdulrazak-gurna-voliye-ne-nazivatisya-pismennikom-07102021-439202>.
13. <https://www.theelephant.info/culture/2022/06/25/the-empire-strikes-back-at-lawino-how-oxford-failed-okot-pbitek>.
14. <https://zbruc.eu/node/102928>.
15. https://guides.libraries.indiana.edu/africanstudies?_gl=1*_jz31ku*_ga*MTA3ODEzMDg4Mi4xNzAyMTQ4Mjkw*_ga_61CH0D2DQW*MTcwNjI3NTA3Ni4xLjEuMTcwNjI3NTA5MS40NS4wLjA.